

Opgave 3 'Project X Haren'

Bij deze opgave horen de teksten 5 tot en met 8 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Een uitnodiging voor een verjaardagsfeest werd van Facebook verwijderd nadat duizenden bezoekers zich op internet voor het feest hadden aangemeld. Andere Facebookgebruikers hadden hierop een eigen 'event' aangemaakt en het verjaardagsfeest omgedoopt tot 'Project X Haren'. 'Project X' is een rechtstreekse verwijzing naar een Amerikaanse film waarin een puberfeest uit de hand loopt.

Dat een onschuldig bericht op Facebook uiteindelijk kan leiden tot rellen bleek op 21 september 2012 (tekst 5). Diverse deskundigen gaven hun visie op de rellen in Haren (tekst 6). Enkele relschoppers zijn inmiddels voor de rechter verschenen (tekst 7). Daarnaast hebben de rellen in Haren geleid tot een discussie over de rol van de sociale media (tekst 8).

Lees de regels 1 tot en met 29 van tekst 5.

De rellen in Haren hebben gevolgen voor inwoners en bedrijven in Haren. Deze gevolgen kunnen materieel en immaterieel van aard zijn.

- 2p 22 Noem twee immateriële gevolgen die deze rellen voor de inwoners van Haren kunnen hebben.

Lees de regels 30 tot en met 38 van tekst 5.

Het publiek verwacht volgens tekst 5 geen taak- of leerstraffen, maar wil "lik op stuk en stevige gevangenisstraffen".

- 3p 23 Leg uit dat 'stevige gevangenisstraffen' een voorbeeld zijn van repressie maar dat er ook een preventieve werking van verwacht wordt. Maak in je antwoord onderscheid tussen twee soorten preventie.

Lees tekst 6.

Er bestaan verschillende verklaringen voor het ontstaan van crimineel gedrag. In tekst 6 zijn sociaalpsychologische verklaringen te herkennen.

- 4p 24 Welke twee sociaalpsychologische verklaringen zijn te herkennen in tekst 6? Geef bij elk van de verklaringen het bijbehorende citaat met regelnummers.

De aanwezigheid van alcohol (en drugs) wordt gezien als risicofactor voor het ontstaan van rellen.

- 2p 25 Geef twee andere risicofactoren die de kans vergroten dat iemand zal gaan rellen.

Lees tekst 7.

Bij de bestrijding van criminaliteit heeft het Openbaar Ministerie drie hoofdtaken.

- 3p **26** Noem de drie hoofdtaken van het OM en geef bij elke hoofdtaak één zin uit tekst 7 waarin die hoofdtaak aan de orde komt.

Slachtoffers hebben de mogelijkheid om een schadevergoeding te vorderen zonder daarvoor een aparte civiele procedure te hoeven voeren. De politierechter uit tekst 7 heeft bijvoorbeeld een schadevergoeding toegewezen aan vijf agenten.

- 2p **27** Noem twee andere maatregelen die de afgelopen decennia zijn genomen om de positie van slachtoffers binnen het strafrecht te verbeteren.

Bij een strafproces wordt aan de hand van drie vragen door de rechter getoetst of de persoon die verdachte is, voor een bepaald feit gestraft moet worden. Zo wordt altijd getoetst of gedrag wederrechtelijk is.

- 2p **28** Welke twee andere vragen worden bij een strafproces getoetst?

- 1p **29** Welke juridische mogelijkheid staat open voor veroordeelden indien zij het niet eens zijn met de uitspraak van de (politie)rechter?

Lees tekst 8.

De minister van Veiligheid en Justitie verschilt van mening met de voorzitter van de politievakbond. Minister en politie hebben beiden een taak in de rechtsstaat. Bij hun meningsverschil komt het dilemma van de rechtsstaat tot uiting.

- 3p **30** Wat houdt het dilemma van de rechtsstaat in? Leg uit wat elk standpunt met dat dilemma te maken heeft.

Opgave 3 ‘Project X Haren’

tekst 5

Lekker rellen en plunderen... omdat het kán

(...) Vrijdagavond 21 september 2012 loopt een beoogd verjaardagsfeestje van een zestienjarig meisje uit Haren volledig uit de hand. (...) Aan het
5 begin van de avond is de sfeer in Haren nog ontspannen, maar rond acht uur arriveren toeterende auto's met jongens op de motorkap. De stemming slaat om. De Mobiele
10 Eenheid wordt bekogeld met stenen en flessen, er vliegen dranghekken en fietsen door de lucht. (...) Tuinen worden vertrapt, auto's vernield, schuurtjes opengebrosen en winkel-
15 ruiten ingegooid. Rond half elf 's avonds wordt een Albert Heijn-filiaal aan de Kerkstraat geplunderd. (...) Pas tegen middernacht keert de rust terug. De volgende ochtend blijkt
20 de omvang van de aangerichte

schade. Die zou in de miljoenen euro's lopen. (...) Criminoloog Henk Ferwerda (51) is directeur van Bureau Beke en expert
25 op het gebied van grootschalige ordeverstoringen en groeps geweld. "Rellen komen vaker voor, maar plundertochten zoals in Haren en eerder in Rotterdam niet." (...)
30 Van belang is welke sancties er na 'Haren' volgen. Het publiek verwacht geen taak- of leerstraffen, maar wil liek op stuk en stevige gevangenisstraffen. Justitie heeft al aangekondigd dat de kosten zoveel mogelijk
35 op de daders zullen worden verhaald. Dat klinkt daadkrachtig, maar de bewijslast wordt ingewikkeld. (...)

naar: Gerlof Leistra, Elsevier, 29 september 2012

tekst 6

Relschoppers tot alles in staat

Volstrekt doorgedraaid waren de jongeren die zich vorige week in Haren tegen de politie keerden en
aan het plunderen sloegen. (...) Het
5 grootste deel van de relschoppers kent de sterke arm van de politie. Want hoewel onder de eerste 36 arrestanten geen kansloze jongeren zijn, omdat ze naar school gaan,
10 stage lopen of een baan hebben, is de helft van hen al eens met de politie in aanraking geweest. In ver-

horen hebben de meeste verdachten laten weten dat ze gewoon zin
15 hadden in een feestje, maar zich lieten meeslepen door de massa. (...)

De Woudenbergse psycholoog Kees Roest kreeg vorige week vrijdag-avond iets mee van de ongeregel-
heden toen hij in zijn auto op weg
20 van Groningen naar zijn woonplaats bij Haren in de file terechtkwam. "Voor me reed een auto waarop

25 enkele jongens boven op het dak van
de wagen een drinkgelag hielden.
Levensgevaarlijk. (...) Op een

bepaald moment dringt het abnorma-
le van hun gedrag niet meer tot hen
door.”

naar: Reformatorisch Dagblad, 29 september 2012

tekst 7

Taakstraffen tot 80 uur voor rellen in Haren

De politierechter in Groningen heeft
gisteren, op de tweede dag van de
snelrechtzitting over de rellen in
Haren, taakstraffen tot 80 uur op-
5 gelegd voor openlijke geweldpleging.
Zeven raddraaiers moeten 40 tot 80
uur aan het werk, sommigen al over
tien dagen. Het Openbaar Ministerie
wil uitvoering van hun werkstraf in
10 Haren. Officier van justitie Jan
Hoekman erkende dat het in de
zestien zaken tot nu toe gaat om
'meelopers'. De echte hooligans, zei

hij, zijn nog niet gepakt. Inmiddels
15 zijn 47 verdachten aangehouden, en
de politie verwacht er meer. Tot nu
toe legde de rechtbank twee cel-
straffen op, vier keer kwam het tot
vrijspraak. In de overige tien zaken
20 werden taakstraffen uitgedeeld.
Verder bepaalde de rechter dat vijf
agenten schadevergoedingen tot 350
euro van enkele verdachten krijgen.
(...) Andere relschoppers verschijnen
25 de komende maanden voor de
rechter.

naar: NRC Handelsblad, 10 oktober 2012

tekst 8

Ivo Opstelten tegen censuur sociale media

Ivo Opstelten (VVD) voelt er niets
voor om sociale media te censureren
om zo rellen zoals in Haren te voor-
komen. Dat zei de minister van
5 Veiligheid en Justitie gisteren tijdens
het wekelijkse vragenuurtje. "In mijn
denkwereld is het toepassen van
censuur moeilijk te hanteren." Onder
anderen de voorzitter van de politie-

10 vakbond ACP, Gerrit van de Kamp,
opperde dat de politie berichten op
sociale media zou moeten kunnen
weghalen om problemen als in Haren
te voorkomen.
15 Wel vindt minister Opstelten dat de
rol van sociale media tegen het licht
moet worden gehouden.

naar: Nederlands Dagblad, 26 september 2012